

Irena Kutyłowska, Urszula Ruszkowska

Chełm - Bieławin. Stanowiska I i II

Informator Archeologiczny : badania 10, 179-180

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

cińskim. Osmy sezon badań. Cmentarzysko z okresu halsztackiego i średniowiecznego /X-XIV w./.

Prace kontynuowano celem przygotowania terenu pod budowę szkoły. Skupiały się one w południowo-wschodniej i południowo-zachodniej partii obiektu, przesuając się ku krańcom cmentarzyska w jego południowej części. Odkryto 76 zespołów grobowych; 3 ciepłopalne pochówki ludności kultury łużyckiej oraz 73 szkieletowe pochówki z okresu średniowiecznego. Groby ludności kultury łużyckiej są popielnicowe. Jeden z nich wyposażony był w lity naszyjnik brązowy. Niektóre groby średniowieczne posiadają drewnianą obstawę inne stanowią jamy niewiele większe od długości wyprostowanego szkieletu. Zmarłych układano w pozycji wyprostowanej z kończynami górnymi wyprostowanymi, bądź zgiętymi w stawach łokciowych i złożonymi na miednicy lub klatce piersiowej. Układano ich głowami skierowanymi na południowy-zachód, sporadycznie na południe.

W południowo-zachodniej partii cmentarzyska odkryto grupę pochówków z przedśmiertelnymi uszkodzeniami czaszki. Występują ślady po cięciach ostrym narzędziem - zabiżnione.

Wyposażenie pochówków w tej partii cmentarzyska przedstawiało się ubogo. W większości wypadków było go w ogóle brak. W niektórych grobach znaleziono monety, noże, przęśliki, kabłączki i pierścionki. W grobie dziecięcym zachowała się przepaska czołowa okuta ozdobnymi blaszkami brązowymi.

Ogółem przebadano dotychczas 843 grobów szkieletowych średniowiecznych i 45 pochówków z okresu halsztackiego. Chronologię cmentarzyska szkieletowego określa się na okres od końca X do połowy XIV w. wieku.

Opracowane materiały zostały złożone w Muzeum Regionalnym w Cedyńi.

Badania będą kontynuowane.

CHEŁM-BIEŁAWIN
Stanowiska I i II

Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Zakład Archeologii Polski
i Muzeum Okręgowe w Chełmie

Badania prowadziły mgr Irena Kutylowska i mgr Urszula Ruszkowska /autorka sprawozdania/. Finansował

Wydział Kultury Urzędu Wojewódzkiego w Chełmie.
Pierwszy sezon badań. Gródek z wieżą murowaną
i osada wczesnośredniowieczna.

Około 2 km na północ od Chełma, za zabudowaniami wsi Biela-
win, włączonej obecnie do miasta, w rozwidleniu Uherki znajduje
się kompleks osadniczy składający się z reliktywów średniowiecznej,
czworokątnej wieży obronnej /stanowisko I/ i szeregu osad otwar-
tych /stanowisko II/. Stanowiska założoną wśród łąk na kępach, za-
jętych pod uprawę rolną.

Stanowisko I. Wykop kontrolny 12 x 2 m usytuowano przed
wschodnią ścianą wieży, w poprzek stoku wzniesienia. Miąższość
warstw kulturowych wynosiła od 130 do około 25 cm. W zachodniej
części wykopu uchwycono warstwę czarnej ziemi /rędziny/, miąż-
szości około 25 cm, wyznaczającą pierwotny zasięg kępy. Ponad nią
i w dalszej części wykopu ponad żwirowo-piaszczystym calcem wystą-
piła warstwa miąższości 50-20 cm, zawierająca - nieliczne ułamki ce-
ramiki z XII-XIII wieku i nowożytne fragmenty cegieł, kamienia glauko-
nitytowego, gwóźdź żelazny oraz szeląg pruski Zygmunta I z lat 1528-
1531. Górna warstwa, miąższości około 60 cm, wystąpiła w zachodniej
części wykopu. Stanowiła ją szara, sypka ziemia przemieszana z gru-
zem, zaprawą wapienną, uławkami cegieł i kamienia glaukonitytowego.
Zawierała ona ceramikę obtaczaną z XII-XIII wieku i toczoną nowożyt-
ną. Układ warstwy i jej struktura wskazują, że pochodzi z rozsypiska
wieży.

Stanowisko II. Osada "Zasłupie" największa spośród całego kom-
pleksu zajmuje podłużne, ciągnące się z północy na południe wzniesie-
nie. Pochodzą stąd: bardzo liczny materiał ceramiczny, żelazny, ka-
mienny itp. głównie z XII, XIII wieku zebrany z powierzchni i prze-
chowywany w Muzeum Okręgowym w Chełmie. Wykopy o łącznej po-
wierzchni 63,5 m² usytuowano pośrodku wzniesienia, w miejscu naj-
większego zagęszczenia materiałów. Stanowisko okazało się znisz-
czone. Na głębokości około 40 cm ukazywał się calc. Nie natrafiono
na żaden obiekt. Zebrano bardzo liczne, drobne ułamki naczyń glinia-
nych, całkowicie obtaczanych głównie o wylewach rozchylonych z
krawędziami zawiniętymi do wewnątrz oraz malowanych tzw. pobiałką.
Ponadto znaleziono przedmioty żelazne - nóż, gwóźdź i sierp, dwa
fragmenty bransolet szklanych i liczne kości zwierzęce. Materiał dato-
wany jest na XII-XIII wiek.

Materiały przechowywane są w Muzeum Okręgowym w Chełmie.